

23 АПРИЛ — СВЕТИ ВЕЛИКОМЪЧЕНИК, ПОБЕДОНОСЕЦ И ЧУДОТВОРЕЦ ГЕОРГИ. СВЕТА МЪЧЕНИЦА АЛЕКСАНДРА

Свети великомъченик Георги живял през времето на римския император Диоклетиан (284—305 г.) в малоазийската област Кападокия. Той бил още дете, когато баща му пострадал за вярата си и умрял за Христовото име. След смъртта на съпруга си, майка му се преселила в Палестина, където била родена и където имала голямо имение. Младият Георги — красив, снажен и мъжествен — постъпил на служба във войската. Началниците скоро забелязали добрите му качества и той на 20-годишна възраст получил чин военен трибун. За показаните от него доблест и храброст сам император Диоклетиан го удостоил с още по-висок чин и го назначил на отговорна длъжност във войската и дори член на държавния съвет. По това време императорът не знаел, каква вяра изповядва младият военачалник.

Георги бил съвсем млад, когато починала майка му, и той станал наследник на голямо богатство. По това време император Диоклетиан издал строги закони срещу християните. Той заповядал да се изгарят книгите им, да бъдат разрушени храмовете им, а самите те да бъдат предавани на мъчение. Като узнал това, Георги започнал да се готви за смърт. Раздал на приятели парите и скъпоценностите, които имал у себе си, а за имуществото си в Палестина наредил робите да бъдат освободени, а имотът да бъде раздаден на бедните. По този начин той уредил всичките си житейски работи.

След като издал законите за преследване на християните, император

Диоклетиан свикал в гр. Никомидия управителите на източните провинции и им дал подробни указания, как да постъпват с християните. Като

презрял всякакъв човешки страх, смелият воин Георги високо заявил пред този съвет:

— Докога ти, царю, и вие князе и съветници, ще разпалвате своя гняв срещу християните? Докога ще гоните и ще мъчите невинните и добродетелни люде, които никога с нищо не са обидили и на всички дават пример за благочестив живот? Вие се заблуждавате, защото вашите идоли не са богове. Иисус Христос е истинският Бог. Или познайте истината и се научете на благочестие, или пък престанете да смущавате със своето

безумие тези, които са я познали.

Всички останали изумени от неочакваното изказване на Георги и от неговата смела реч, мълчали и чакали да заговори императорът. Диоклетиан сам бил учуден и дълго мълчал. Най-после дал знак на про-консула Магненций да отговори на Георги. Магненций запитал младия воин:

- Кой те накара да извършиш тази дръзка постъпка? — Истината — отговорил Георги.

- Коя е тази истина?

- Истината е сам Христос, гонен от вас.

- Та няма и ти си християнин? — запитал Магненций.

— Аз съм раб на Христа, моя Бог; с надежда в Него аз дойдох доброволно тук пред вас, за да свидетелствувам за истината.

Дигнал се невъобразим шум. Раздали се викове и хули, и никой не могъл да разбере нищо. Най-после Диоклетиан заповядал на всички да мъкнат, обърнал се към Георги и заговорил:

Аз отдавна те познавам, Георги, и винаги съм се учудвал на твоята храброст и мъжество. Удостоих те с висок сан. И сега съм готов да ти простя дръзката постъпка заради предишните ти заслуги. Като баща те съветвам: не погубвай твоята младост, не се лишавай от военната си слава и от Вестта на своя сан. Принеси жертва на боговете и ще бъдеш удостоен с още по-голяма чест.

По-добре ти, царю, познай истинския Бог, повярвай в Него и Му принеси хвалебна жертва, и Той ще те удостои с Царство небесно. Земното царство е непостоянно,

богатството е нетрайно. А мене никакви земни Влага няма да ме разделят от моя Бог; никакви мъки няма да ме уплашат и няма да разколебаят вярата ми!

Разгневен, Диоклетиан дори не го оставил да се изкаже и заповядал да го затворят в тъмница. Пак по негова заповед войниците поставили краката му в клада, проснали го на земята по гръб, а върху гърдите му сложили тежък камък. В това положение Георги прекарал цялата нощ, като мъжествено понасял страданията и благодарил на Бога.

На другия ден Диоклетиан го повикал при себе си и го запитал:

— Разкаж ли се, Георги?

Мъченикът едвам могъл да говори, но спокойно и твърдо отговорил:

— Царю, нима мислиш, че аз съм изпаднал в такава немощ, та след тези нищожни страдания да се откажа от вярата си? По-скоро ти ще се измориш да ме мъчиш, отколкото аз ще се изморя да търпя мъчения!

Тогаво Диоклетиан заповядал да привържат мъченика гол на специално колело, под което били поставени дъски със забити в тях гвоздеи. Като въртели колелото, гвоздеите раздирали тялото на мъченика. През всичкото време той не издал нито един стон. Отначало високо славел Бога, след това тихо се молел и най-после замлъкнал, сякаш е заспал. Като помислил, че Георги вече е мъртъв, императорът, за да осмее християнския Бог, извикал:

— Къде е живият Бог, Георги? Защо Той не те избави от тези мъки? След това заповядал да свалят окървавеното тяло от колелото, а сам отишъл да принесе жертва в храма на Аполон. Изведнъж небето се затъмнило, пробляснала мълния, чул се страшен гръм, и мнозина чули глас от небето:

— Не бой се, Георге. Аз съм с тебе!

След малко бляснала необикновена светлина, и ангел Господен в образ на прекрасен юноша се явил, застанал до колелото, сложил ръката си върху тялото на мъченика и изцерил раните му. Георги сам слязъл от колелото и застанал прав, като славел и благодарил на Бога. Изумените войници побързали да отидат в идолското капище и да съобщят на императора за станалото. След тях и сам Георги отишъл в капището и застанал пред императора. Настанал смут. Диоклетиан не вярвал на очите си, но Георги му казал:

— Аз съм Георги!

Там имало двама висши чиновници, Анатолий и Протолеон, които тайно изповядвали християнската вяра. Като видели мъченика здрав, те се убедили в силата Божия и извикали:

— Има само един велик и истински Бог. Той е Богът на християните! Диоклетиан заповядал веднага да ги накажат със смърт. Повярвали и мнозина други, но се страхували да изповядат открито вярата си. В това време и съпругата на Диоклетиан, императрица Александра, се намирала в капището. Като видяла изцерения мъченик и като чула за явяването на ангела, тя познала истината и искала пред всички да изповяда вярата си в Христа. Стоящите до нея дворцови чиновници я извели из капището и не съобщили на императора за нейното обръщение.

Диоклетиан не се вразумил от тези прояви на силата Божия. Той заповядал да хвърлят Георги в яма, пълна с негасена вар. Като отивал към ямата, мъченикът усърдно се молел. След това се прекръстил и свободно влязъл в нея. След три дни императорът заповядал да извадят тялото му и да разпръснат костите му, като мислел, че те вече са изгорели от вярта. Войниците били силно изненадани, като видели, че светият мъченик е жив и здрав. Той съсредоточено се молел, а лицето му сияело от небесна радост. Всички, които видели това, били изумени от почуда и славели Божието всемогъщество.

Като узнал това, императорът отново повикал мъченика при себе си и го запитал чрез какви магии запазва живота си. Георги отговорил:

— Царю, аз се надявах, че след всичко, което се случи, ти вече не ще дръзнеш да

произнасяш хули против всемогъщия Бог, за Когото всичко е възможно, и Който по чудесен начин спасява ония, които се надяват на Него. Но ти си изпаднал в толкова голяма заблуда, че наричаш магии чудесата, които Бог извърши пред твоите очи. Съжалявам за твоята слепота и смятам за недостойно повече да отговарям.

Диоклетиан измислил ново мъчение. На Георги обули нагорещени до червено обуца с гвоздеи отвътре. След това го гонели по улиците, влачели го и жестоко го биели. И при тези тежки страдания мъченикът повтарял:

— Тичай, Георги, и ще достигнеш победа!

След това отпразил молитва към Бога да му даде сили и търпение:

— Погледни от небето, Господи, и виж моите страдания! Чуй стоновите на Твоя раб! Намразиха ме за Твоето свято име. Изцери ме и ми дай търпение!

Отпаднал тялом от непоносимите страдания, но бодр духом, светият мъченик отново бил затворен в тъмница. Пял ден и цяла нощ не преставал да се моли и, по Божия милост, раните му оздравели. След това бил подложен на нови изтезания: удряли го по устата, били го с бич от волски жили, докато разкъсат месата му, давали му да пие силна отрова. Георги всичко понасял търпеливо и Божията сила го подкрепяла и изцелявала раните му. Той не преставал да убеждава изумените езичници, че не с някаква магическа сила и не с човешки хитрини запазва живота си, а Господ го пази и му дава сили.

Най-много се чудел императорът на това, че въпреки всички страдания, лицето на мъченика оставало спокойно и бодро. Удивен от това, императорът го запитал:

Кажни ни, докога ще ни смайваш с твоите дела, и какво е учението на твоя Христос, и ние спокойно ще те изслушаме.

Христос — отговорил мъченикът — предвиждайки вашата злоба, ши е научил да не се боим от ония, които убиват тялото, но не могат да погубят душата. На тия, които изпълняват Неговите заповеди, Той дава

голяма благодат и е обещал да им даде и сила да вършат дела, каквито Той сам върши.

Какви са тези дела?—запитал императорът.

Христос изцелявал болни, възкресявал мъртви, дарявал на слепите зрение, на глухите слух.

Наблизо имало пресен гроб, в който бил погребан човек, починал реди няколко дена. Присъстващите там езически жреци поискали ? мъченика да възвърне живота му. По молитвата на светеца Господ възкресил покойника. Пред изумения от учудване народ излязъл жрецът Атанасий, паднал пред краката на Георги, изповядал, че Христос е единственият всемогъщ Бог и молел мъченика да му прости извършените по незнание грехове. Разяреният Диоклетиан, изпълнен със сатанинска злоба, заповядал на войниците веднага да отсекаат главите на Атанасия и възкресения. След това наредил да отведат мъченика в тъмницата и да пазят там, докато реши, какво да прави с него.

Мнозина, като подкупували стражата, посещавали св. Георги в тъмната и го молели да ги поучава в закона Господен. Идвали, и езичници, и то той съветвал да се откажат от идолопоклонството и да повярват в Христа. При него идвали и болни, и той ги изцелявал с молитвата си. Преданието разказва, че веднъж в тъмницата при св. Георги дошъл беден земеделец, на когото единият вол паднал в яма и умрял, та не могъл вече да оре нивите си. Светият мъченик съжалил нещастника в неговата беда и му казал

— Иди си у дома, брате, волът ти е жив.

Земеделецът повярвал на думите му, върнал се у дома си и намерил вола жив. Тогава той високо изповядал вярата си в Бога, за което бил осъден на смърт, която посрещнал с радост. От тогава е останало поверието, че св. великомъченик Георги пази от беда стадата. В навечерието на смъртта си св. Георги бил утешен от явилия му се Спасител, Който го ободрил и му обещал небесна радост. На сутринта мъченикът помолил пазача на тъмницата да пусне при него един слуга, който денем и нощем прекарвал пред вратите на тъмницата. Като влязъл при господаря си, слугата разплакан паднал пред краката му.

Светецът го утешил, помолил го да изпълни завещанието за имуществото и се простил с него.

Диоклетиан, който все още се надявал да склони Георги да се отрече от Христа, му предлагал богати дарове и високи почести, ако се откаже от вярата си. Вместо отговор мъченикът предложил да отидат в храма на Аполон. Императорът помислил, че Георги се е вслушал в съвета му. Когато обаче дошли в езическия храм, пред многочислено събрание светецът изобличил езическите заблуди и чрез молитва съкрушил идолите. Като чула за това, жената на императора, Александра, не могла повече да скрива своите християнски убеждения. Тя отишла в храма и високо заявила:

— Боже на Георги, помогни ми, защото единствено Ти си всемогъщ!

След това се хвърлила в краката на мъченика.

Диоклетиан не могъл повече да сдържа гнева си. Веднага той издал смъртна присъда: главата на собствената му жена и на великомъченика Георги да бъдат отсечени с меч. Докато отивали към мястото на наказанието, императрица Александра вървяла с вдигнати към небето очи и усърдно се молела. По пътя, капнала от умора, тя помолила войниците да ѝ разрешат да си почине. Като се опряла на една стена, тя тихо предала Богу душата си. При вида на такава блажена смърт свети великомъченик Георги прославил Бога и бодро продължил пътя към своята Голгота. Когато стигнали на определеното място, той спокойно навел главата си под меча на палача и бил обезглавен.

В християнската иконография свети великомъченик Георги се изобразява възседнал на бял кон и с дълго копие в ръка, забито в устата на страшен змей. Това се основава на следното предание.

Недалеч от мястото, където бил погребан Георги, близо до град Бейрут, при планина Ливан, излизал от близкото езеро страшен змей, който опустошавал цялата околност и заразявал въздуха със смъртоносното си дихание. Местните жители не знаели, как да премахнат тази беда и, понеже били езичници, поискали съвет от идолските жреци. Те им казали, че всяко семейство трябва по ред да дава едно от децата си да бъде изядено от страшното чудовище. Като нямали друг изход, жителите приели този съвет и всеки ден нова жертва се довеждала на брега на езерото. Дошъл и редът на едничката дъщеря на тамошния цар. Девојката била доведена при езерото и с трепет очаквала смъртта. Ненадейно ѝ се явил светъл юноша на бял кон и с копие в ръка. Той бил свети велокомъченик Георги.

Защо плачеш? -- запитал той девојката.

Добри момко, отдалечи се по-скоро, за да не загинеш заедно с мене — отговорила тя.

След това му разказала всичко за змея.

Не се страхувай, момиче — казали той. — Чрез името на истинния Бог аз ще те избавя от чудовището.

Не, добри войниче, не погубвай себе си. Аз вече съм обречена на смърт. Ти няма да ме спасиш, а и сам ще загинеш.

Не свършили още разговора, изведнъж страшното чудовище се покарало из езерото и се отправило към девојката. Тя извикала високо

— Бягай!

Но храбрият Христов воин, като се прекръстил и повикал на помощ Св. Троица, се спуснал към чудовището и го поразил с копие си. След това казал на девојката да свали пояса си, да върже с него змея и да го повлече към града. Тя така и направила. В присъствието на много народ змеят бил изгорен. След това всички жители на града и околността приели християнската вяра.

За тази победа над чудовището и за показаното мъжество през време на мъченията свети Георги се нарича Победоносец и се счита покровител на войниците.